HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כי פליגי. אביי ורבא: **אליבא דרב.** ומילתיה דרבא לא דחיק לאוקמה בפלוגתא דאפילו אליבא דרב פליג למיפסלה: **דמחילות.** פי תקרה זה לשם אכסדרה נעשה להיות לו מחילה לחלל זה אבל לא להיות מחילה לאויר שחוצה להן ואילו מחילה מעלייתא היא הוה סמכין עלה אבל לאכסורה ע"י גוד אחית לא דכי אגמריה רחמנא למעבד לגוד אחית במחילה העשויה לחלל שלה אגמריה ולא לחוצה לה. ומיהו היכא דיש לה פינמין אע"ג דלגוואי עבידן לגוד בפחות משלשה כמחילה סתומה היא: **תנן וכן חצר המוקפת אכסדרה.** וגג אכסדרה מפסיק בין מחילות הבתים לאויר שסיכך עליו אם יש ברוחב הגג ד' אמות פסולה דמו לא מהני לה מחילות הבתים: **אליבא דאביי.** במקום אביי ובשבילו שתהא משנה זו מתורגמת לפי דבריו: **בשהשו אם קירויו.** שעשה קירויו נמוך ולא נתן רואשי קנים על גבי תקרה שיהא פי תקרה נראה בה אלא תלאן בשוה לפי הנסרים שאין חודן נראה בסוכה. כל תקרת גגותיהן חלקה ושוה היתה ולא שיפוע כעין שלנו אלא כתקרת עליות: **נהא שמעתא.** דאביי ורבא: **דברי הכל פסולה.** דכיון דתקרה לחלל אכסדרה עשויה ולא לאויר שחוצה לה אין פיה נעשה מחילות לאויר: **יש לה פינמין.** בפחות משלשה: **אביי אמר כשרה אמרינן לגוד.** ואע"פ שהפינמין לחלל אכסדרה נעשו ולא לאויר החיצון הויא לה מחילה דכל פחות משלשה סתימת מעלייתא היא ושדייה להכא ולהכא: **ורבא אמר פסולה.** דלגוד לאו מחילה היא אלא מהלכה למשה מסיני גמירי לה וכי גמירי לה להיות מחילה לחלל הנעשה בשבילו אבל למשדייה להכא ולהכא לא: **והלכתא כליגא קמא.** דרבא ולא כליגא בתרא דלגוד אמרינן אפילו לאויר אבל סתימת פי תקרה לא אמרינן אלא לחלל: **רב אשי אשכחיה לרב הונא בר'.** סוכה זו שתים כהלכתן היו לה דרוס ומזרח והשלישית סמוכה לאכסדרה ולא היה עושה בה טפח שאמרו חכמים: **אחוי ליה.** שהיה פניה שבו טפח ויותר עומד אבל היולא אבל משון רחבו לאחורי סוכה באורך שהאכסדרה עודף על הסוכה ואינו נראה לתוכה אלא עומד בשוה לדופן בסופו: **ושוה מבפנים.** לאותם העומדים בפנים אינו נראה אבל לאותם העומדים באכסדרה להלן מכנגד הסוכה ואין רואין את אלה נראה רוחב פנים זה בהתחלתם דופן שלישית לסוכה: **דאמר מר.** לענין מבוי שהכשירו בלחי אם נתנו להלן מן הפתח ששוה וכלה עובי הלחי עם אורך הדופן שבפנים ונראה שהוא סוף הדופן שאינו בולט כלום לתוך חלל הפתח אבל בולט הוא לגד רשות הרבים כנגדו או מן הצד ונייכר לעומדים מבחוץ שאינו מן הדופן: **נידון משום לחי.** והכא נמי נידון משום דופן: **והיינו פנימה.** זהו פנים שלה: **לאחורי סוכה.** חוץ לדופן אמצעי שהוא אחורי' של הסוכה: **קנים.** מן הסכך: **והא בעינן הכשר סוכה.** שהיא שבעה טפחים דעל כרחך סוכה באפי נפשה היא ומובדלת מזו: **לבראי לא עבידי.** דופן אמצעי דלא נעשה וגם שבצדדין תחלתן לשם סוכה (ע) נעשו אלא שהכנים דופן אמצעי לתוכן [אחר] שראה שהיתה דייה בכך: **לפנים מן הסוכה.** לגד דופן רביעי הפתוח משוכין ויוצאין להלן מאורך דפנות הצדדין: **וממשכא ואזלא חד דופן.** מדופני הצדדין בהדייהו: **מהו דתימא.** כיון דלא נעשה אלא לאויר. ופשיטא דכשר דאפילו לאויר החמור ממנו אינו פוסל בשיעור זה אמר ליה רבי אבא זה מצטרף וישנים תחתיו וזה מצטרף ואין ישנים תחתיו ומי איכא מידי דאצטרופי מצטרף והוא עצמו אינו כשר אמר רבי יצחק בן אלישב אין כשרה מהו לישן תחתיו התיב ר' יצחק בן אלישב הרי טיט הנרוק שמשלים במקום ואין מטגילין בו אף הכא משלים בסוכה ואין ישנים תחתיו:

אחוי ליה נראה מבחוץ ושוה מבפנים. תימה היאך הוא מועיל בסוכה כיון דלא מיינכר מבפנים שלישית של טפח דאי משום מיגו חדא דאמרו מי לא עבד רב כהנא סוכה אלא בשבת ועוד דלשלישית דאורייתא לא מהני מיגו כדפי' לעיל:

לבראי לא עבידי. פי' בקונטרס דופן אמצעי זה לא נעשה לכך וקשה דממתניתין שמעינן ליה דכשר דקתני וכן חצר המוקפת אכסדרה דאם אין מן הכותל לסיכוך ד' אמות כשרה אע"ג דמחיצות בית לאו לבראי עבידי כדאמרינן לעיל (דף יח.) ונראה דאקנים היוצאים לאחורי סוכה קאי ואית ספרים דגרסי בהדיא מהו דתימא הני קנים לגוואי עבידי לבראי לא עבידי ס"ד לפוסלה לפי שאינה עשויה לגל קמ"ל דכשרה: **לא יהא אלא אויר.** ופשיטא דכשר דאפילו לאויר החמור ממנו אינו נפסל בשיעור זה אמר ליה רבי אבא להכי אהני נידון כסוכה דאשמעינן לומר שישנים תחתיו דאילו אויר פחות משלשה מצטרף להשלים שיעור הסוכה אבל אין ישנים תחתיו כך פירש בקונטרס וקשיא לאמאי נקט ר' אושעיא סוכה קטנה הא בסוכה גדולה נמי איצטריך לאשמועינן דישנים תחתיו ודוחק הוא לומר דנקט סוכה קטנה משום דאשמעינן בה תרתי דמצטרף וישנים תחתיו ועוד קשה דכל מקום חשבינן אויר פחות משלשה כסתום על ידי לבוד ולא דמי לסכך פסול פחות מג' דאין שייך לעשותו כסתום בסכך כשר מאחר דיש בו סכך פסול ועוד מי יוכל להזהר בסוכה מלאה נקבים שאין צלתה מרובה מחמתה אלא משהו שלא יהן כנגד הנקבים ע וגרס' כספרים דגרסי' התם אויר מצטרף וישנים תחתיו וזה מצטרף ואין ישנים תחתיו כלומר הא דאפשיטא דכשר אפילו אויר החמור ממנו אינו נפסל כשיעור זה אדרבה סכך פסול חמור ממנו דאין ישנים תחתיו והוה אמינא מטעם זה דאין מצטרף כדמתמה בתר הכי מי איכא מידי ומיהו קשיא מסיککה בשפודין דמכשירין בשיש ריוח ביניהן כמותן ואי אפשר שלא (יתן) כנגד השפודין לכך צריך לפרש בשיש הכשר סוכה אלא האויר ובלא הפסול ישנים תחתיו בין בזה בין בזה ולהכי נקט סוכה קטנה ובירושלמי דברכות פרק שלשה שאכלו משמע דאויר מצטרף ואין ישנים תחתיו כפירוש הקונטרס וז"ל אגן קיימין בסוכה וילפינן מטיט הנרוק דתנינן תמן הרחיק הסיכוך מן הדפנות ג' טפחים פסולה פחות מכאן מן הדופן: **לבראי לא עבידי.** פי' בקונטרס דופן אמצעי זה לא נעשה לכך וקשה דממתניתין שמעינן ליה דכשר דקתני וכן חצר המוקפת אכסדרה דאם אין מן הכותל לסיכוך ד' אמות כשרה אע"ג דמחיצות בית לאו לבראי עבידי כדאמרינן לעיל (דף יח.) ונראה דאקנים היוצאים לאחורי סוכה קאי ואית ספרים דגרסי בהדיא מהו דתימא הני קנים לגוואי עבידי לבראי לא עבידי ס"ד לפוסלה לפי שאינה עשויה לגל קמ"ל דכשרה: **לא יהא אלא אויר.** ופשיטא דכשר דאפילו לאויר החמור ממנו אינו נפסל כשיעור זה אמר ליה רבי אבא להכי אהני נידון כסוכה דאשמעינן לומר שישנים תחתיו דאילו אויר פחות משלשה מצטרף להשלים שיעור הסוכה אבל אין ישנים תחתיו כך פירש בקונטרס וקשיא לאמאי נקט ר' אושעיא סוכה קטנה הא בסוכה גדולה נמי איצטריך לאשמועינן דישנים תחתיו ודוחק הוא לומר דנקט סוכה קטנה משום דאשמעינן בה תרתי דמצטרף וישנים תחתיו ועוד קשה דכל מקום חשבינן אויר פחות משלשה כסתום על ידי לבוד ולא דמי לסכך פסול פחות מג' דאין שייך לעשותו כסתום בסכך כשר מאחר דיש בו סכך פסול ועוד מי יוכל להזהר בסוכה מלאה נקבים שאין צלתה מרובה מחמתה בדאיכא אי הכי מאי למימרא מהו דתימא הואיל ולגוואי עבידי ולבראי לא עבידי אימא לא קמ"ל רבה ורב יוסף אמרי תרוייהו הכא בבקנים היוצאים לפנים מן הסוכה ומשכא ואזלא חדא דופן בהדייהו מהו דתימא הא לית בה הכשר סוכה קמ"ל רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לא נצרכה אלא לסוכה שרובה צלתה מרובה מחמתה ומעוטה חמתה מרובה מצלתה מהו דתימא תפסל בהך פורתא קא משמע לן ומאי יוצא יוצא מהכשר סוכה רבי אושעיא אמר לא נצרכה אלא לסכך פסול פחות משלשה בסוכה קטנה ומאי יוצא יוצא מתורת סוכה מתקיף לה רב הושעיא לא יהא אלא אויר ואויר פחות משלשה טפחים בסוכה קטנה מי פסיל אמר ליה רבי אבא זה מצטרף וישנים תחתיו וזה מצטרף ואין ישנים תחתיו ומי איכא מידי דאצטרופי מצטרף והוא עצמו אינו כשר אמר רבי יצחק בן אלישב אין

כלבוד דמי, אבל סכך פסול מצטרף לר' אמות מן הצד ואין ישנין תחתיו, כדתנן נתן עליה נסר שרחב ד' טפחים כשרה ובלבד שלא ישן תחתיו. ויש שמחליף ומפרש. ומתמיה ומי איכא מידי דמצטרף להכשיר והוא עצמו פסול.

כי פליגי אליבא דרב אביי כרב ורבא אמר לך עד כאן לא אמר רב מותר לטלטל בכולה, אלא משום דהני מחיצות לאכסדרה עמדו [נ"א: עבידן] ומגואי איכא המחיצות, אבל הכא דמבראי, דלא עבידן לסוכה, לא. חלוקת רב ושמואל בסוף פרק כל גגות העיר. ואקשינן ממתני', תנן סיכך על גבי אכסדרה כו', אי אמרת פי תקרה יורד וסותם אמאי היא פסולה. תרגמה רבא אליבא דרב דאביי בשהשוה, פיר' קירוי הסוכה לאכסדרה ודיבקם, שאין נראית תקרת הסוכה חלוקה מן האכסדרה להיודע שהיא פי תקרה. והלכתא כרבא בהאי לישנא, כי אכסדרה שאין לה פצימין פסולה ואם יש לה פצימין כשרה. וצורת פצימין מיפרשא לקמן, נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי, והיינו פצימא. וגרסינן בעירובין פרק מבוי, אמר רבה אמר רב הונא נראה מבחוץ שהוא לחי ושוה מבפנים, נידון משום לחי להתיר הפנימי ששוה לו, ומותבינן עליה הא דתנן חצר גדולה שנפרצה לקטנה גדולה מותרת וקטנה אסורה מפני שהיא כפתחא של גדולה, אמאי, תשרי קטנה בכותלי הגדולה בנראה מבחוץ ושוה מבפנים. ומשני התם במופלגות כו'. ואסיקנא התם והלכתא נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי. וגרסינן בירושלמי פרק א' [דעירובין], אבני הבנין הוצאות מן הבנין אם אין בין אחת לחברתה ג' טפחים ע) נידון כלבוד, והיינו לחי. קרן זוית יוצא מיכן וקרן זוית יוצא מיכן נידון כלחיים. כותל הנכנס ונראה כפס מבפנים ושוה מבחוץ, או נראה כפס מבחוץ ושוה מבפנים, נידון כלחיים. היה משוך רואין אותו כאילו הוא כפס. התיב רב חסדי והתנן חצר גדולה שנפרצה לקטנה כו', ויעשו כותלי גדולה כלחיים אצל כותלי קטנה והותרה קטנה, ופריק, תפתר במשוכין יתר מעשר וכו'. והאי דאמרינן בשמעתין לגבי פצימין אמרינן לבוד, כי האי גוונא הוא, כגון דאיכא אבנים ויש ביניהן פחות משלשה טפחים, אמרינן לבוד, ובניין הוא, ונידון משום לחי. **רב אשי** דאשכח לרב כהנא דמסכך על גבי אכסדרה שלא היו פצימה נראין מבחוץ, ואמר ליה רבא כי האי גוונא פסיל. עייליה ואחוי ליה נראה מבפנים ושוה מבחוץ ואמר ליה היינו פצימא.

ע) נראה לפ"ל נידון כלחיים והיינו דאמרינן לבוד קרן זוית וכו'.

מסורת הש"ס

ע) גליל יח., ב) [שבת נב: וש"נ], ג) עירובין ט:, ד) [מוקפתא פ"ב ה"ב], ה) [אולי צ"ל כהתחלה], ו) צ"ל יתן,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לגבאי וכו' לשם סוכה הפנימית נעשו אלא:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה לא יהא וכו' ונראה בספרים דגרסי התם אויר. עיין עירובין דף י ע"ב תוס' ד"ה עוד האמלא:

רבינו חננאל

כי פליגי אליבא דרב, אביי כרב, ורבא אמר לך עד כאן לא אמר רב מותר לטלטל בכולה, אלא משום דהני מחיצות לאכסדרה עמדו [נ"א: עבידן] ומגואי איכא המחיצות, אבל הכא דמבראי, דלא עבידן לסוכה, לא. חלוקת רב ושמואל בסוף פרק כל גגות העיר. ואקשינן ממתני', תנן סיכך על גבי אכסדרה כו', אי אמרת פי תקרה יורד וסותם אמאי היא פסולה. תרגמה רבא אליבא דרב דאביי בשהשוה, פיר' קירוי הסוכה לאכסדרה ודיבקם, שאין נראית תקרת הסוכה חלוקה מן האכסדרה להיודע שהיא פי תקרה. והלכתא כרבא בהאי לישנא, כי אכסדרה שאין לה פצימין פסולה ואם יש לה פצימין כשרה. וצורת פצימין מיפרשא לקמן, נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי, והיינו פצימא. וגרסינן בעירובין פרק מבוי, אמר רבה אמר רב הונא נראה מבחוץ שהוא לחי ושוה מבפנים, נידון משום לחי להתיר הפנימי ששוה לו, ומותבינן עליה הא דתנן חצר גדולה שנפרצה לקטנה גדולה מותרת וקטנה אסורה מפני שהיא כפתחא של גדולה, אמאי, תשרי קטנה בכותלי הגדולה בנראה מבחוץ ושוה מבפנים. ומשני התם במופלגות כו'. ואסיקנא התם והלכתא נראה מבחוץ ושוה מבפנים נידון משום לחי. וגרסינן בירושלמי פרק א' [דעירובין], אבני הבנין הוצאות מן הבנין אם אין בין אחת לחברתה ג' טפחים ע) נידון כלבוד, והיינו לחי. קרן זוית יוצא מיכן וקרן זוית יוצא מיכן נידון כלחיים. כותל הנכנס ונראה כפס מבפנים ושוה מבחוץ, או נראה כפס מבחוץ ושוה מבפנים, נידון כלחיים. היה משוך רואין אותו כאילו הוא כפס. התיב רב חסדי והתנן חצר גדולה שנפרצה לקטנה כו', ויעשו כותלי גדולה כלחיים אצל כותלי קטנה והותרה קטנה, ופריק, תפתר במשוכין יתר מעשר וכו'. והאי דאמרינן בשמעתין לגבי פצימין אמרינן לבוד, כי האי גוונא הוא, כגון דאיכא אבנים ויש ביניהן פחות משלשה טפחים, אמרינן לבוד, ובניין הוא, ונידון משום לחי. **רב אשי** דאשכח לרב כהנא דמסכך על גבי אכסדרה שלא היו פצימה נראין מבחוץ, ואמר ליה רבא כי האי גוונא פסיל. עייליה ואחוי ליה נראה מבפנים ושוה מבחוץ ואמר ליה היינו פצימא.

עין משפט נר מצוה

קיח א מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה כב סמג עשין ל טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף יג:

קיט ב ג מיי' פי"ד מהלכות סוכה הלי' ג סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרלא סעיף ז:

מוסף רש"י

וכן חצר המוקפת אכסדרה. כל תלר שבתש"ס לפני הבתים והבתים פתוחין לו, תלר זו מוקפת בתים ממוכה ופתוחין לה סביב מג' רוחותיה לפני הבתים עשו אכסדלאות סביב לשלשה רוחותיה והאכסדרה פתוחה היא ואין לה דופן לגד התלר ויש עליה תקרה וחז סיכך על גבה כל אויריה של כל תלר שבתמצע היקף אכסדלאות ואין דופן לסוכה זו אלא מחיצת הבתים המפסיקות בין בתים לאכסדרה ומגלגת תקרת האכסדרה מפסקת סביב בין סכך לדפנות, אם יש ברוחב האכסדרה ד' אמות פסולה, פחות מתרבע אמות כשרה, דאמרינן דופן עקומה, דוגמת לדבר קנ"ישנע"ל בלשון אחמס של אחה אומות, הם הגלגלים שיש לה אויר שיש בה עשבים היקף אכסדרה סביב לו (לעיל יז.). **נראה מבחוץ ושוה מבפנים.** שמשך כל הלחי לחוץ ושוהו הפנימי נכנס בעובי כותלי המבוי ואינו נראה מבפנים אלא דומה כמוסיף על אורך הכותל אבל מבחוץ ניכר שאינו מכותל המבוי שהרי ממשך לגלאה מרוחב הכותל (ערובין ט:). **פסל היוצא מן הסוכה.** אם יש הכשר סוכה בימה ועוד יש בסוכה משם והלאה פסל, היינו סכך העשוי בפסולת גורן ויקב, שזהו דרכן לעשות, ויוצא מהכשר סוכה, שאין לו הכשר לפנים (לעיל ד.).

רבינו חננאל (המשך)

וקיימא לן כלישנא קמא דרבא וכן הלכה. **תנא פסל היוצא** מן הסוכה נידון בסוכה. ואוקימנא קנים היוצאין מן הסוכה לאחורי הסוכה, ויש בהן ד' טפחים שיעור סוכה קטנה. מהו דתימא הני דפנות הואיל ולגואי עבידן לבראי לא עבידן פסולה, קמ"ל כיון דלשם צל בעלמא עבידן כשרה. **רבה ורב יוסף** אמרי בקנים היוצאים לפני הסוכה, ומשכה ואזלה דופן אחת בהדייהו, מהו דתימא הואיל ושלמה להו סככא אפלגא דדופן, האי סוכה אחריתי היא, קמ"ל. דברי ר' יוחנן פשוטין הן. **ר' אושעיא** אמר לא נצרכא אלא לסכך פסול פחות מג' בסוכה, בסוכה קטנה עסקינן, ואמאי פסל יוצא קרי ליה, מפני שהיא מהכשר סוכה. **ומותבינן** עליה לא יהא אלא אויר, דלא אשכחן בפוסלי סוכה פחות הימנו, וכי אויר פחות מג' טפחים פוסל בסוכה קטנה. ודחי רבא אויר פחות מג' מצטרף וישנין תחתיו, דקיימא לן